

Friluftsliv ved en skillevej !

Af Christian Almer

Når det går hurtigt, er det svært at orientere sig, skabe overblik og vælge den rette vej.

Det gælder også for udviklingen på friluftsområdet, der de senere år har været voldsom og ikke har levnet meget tid til fordybelse og refleksion.

Risikoen er, at vi uvidende bliver del af en udvikling, som vi ikke ønsker, hverken for os selv eller vore børn.

“Wir haben doch keine Felsen mehr.” - “Vi har ingen klipper længere”.

Ordene kommer fra en midaldrende tysker, som vi har klatret med i løbet af dagen.

Han er på Bornholm med sin klatreklub.

Om aftenen sidder vi rundt om bålet, og samtalen fortsætter langt ud på natten.

Tyskerne forklarer, hvordan de næsten ikke har flere klatreklipper i Tyskland pga. klatreforbud.

De har bemærket, at vi klatrer med selvsatte sikringer (kiler mm.), og de forklarer, at næsten ingen af deres nye klatrere interesserer sig for at lære dette “håndværk”.

Jeg fortæller, at vi også har problemer med klatreforbud, men tilføjer samtidigt, hvordan en intern etik, der bl.a. forbyder brugen af borebolte, er med til indirekte at sikre, at udviklingen ikke går for hurtigt. Det tager nemlig tid at lære at klatre sikkert med selvsatte sikringer.

De ældre tyske klatrere forklarer, hvordan situationen pludseligt løb fra dem, hvordan de gav efter for de nye, unge klatreres ønske om, hvad de opfattede som sikker klatring (borebolte) og, hvordan dette medførte en drastisk øgning i antallet af (unge) klatrere på klipperne.

Mange lodsejere, myndigheder og naturorganisationer m.fl. ville pludseligt ikke være med længere, og klatreforbud er nu almindelige.

Historien har mange paralleller i de senere års danske friluftsliv.

- Man kunne nævne forbuddene imod kanosejlads på danske åer, -indført nærmest uden debat med brugerne.

- Eller danske skoleklassers oplevelsesture i Sverige. som førte til domfældelse af den danske arrangør for overtrædelse af allemansrätten.

Symtomer på en udvikling, som er gået (for) hurtigt.

Når vi forstår, at vore handlinger har betydning, bliver debatten om disse også væsentlig, som ovennævnte eksempler viser.

Nedenfor vil jeg nævne yderligere et par emner, som jeg finder det vigtigt at debattere:

For 15 år siden var klatring primært en interesse for en lille gruppe mennesker.

I dag benytter mange udbydere klatreaktiviteter (toprebsklatring og abseil/rapelling).

Uden her at komme ind på årsagerne til denne nye interesse, så har det været et gennemgående træk for en del af disse arrangementer, at arrangørerne havde en helt utilstrækkelig sikkerhedsmæssig baggrund, hvorved deltageres liv var i fare.

Jeg har mange eksempler både på sådanne situationer og på uheld, som kunne være undgået.

Alene fra dette efterår kan jeg nævne en håndfuld livsfarlige situationer, som jeg har oplevet med egne øjne.

Uden, at det er hele sandheden, så er det heller ikke helt forkert at fastslå, at problemerne især koncentrerer sig om (unge) mænd med en militær eller “pædagogisk” baggrund.

Også landets største idrætsorganisation, DGI, bør nævnes for i årevis at have optrådt uansvarligt på trods af talrige skriftlige advarsler.

Den slags er selvsagt til skade for alle, i særdeleshed de personer, som uheldene rammer.

At kræve beståede prøveafleggelse af arrangørerne synes indlysende.

Imidlertid har alle forsøg på at debattere spørgsmålet med de involverede vist sig frugtesløse.

Også Dansk Vejlederkreds har gennem mange år forsøgt at advare, ligesom man har været involveret i flere sager.

Nogle af disse er dokumenteret på kredsens webside - www.vejlederkreds.dk

Et andet problem, som bør nævnes, er tilrettelægningsfeberen.

Selv almindelige skove tilrettelægges i dag (ihjel) med f.eks. gule mærker, informationstavler, brochurer og naturvejledere.

Børn leger ikke længere i skoven.

De går i skovbørnehave, fritidshjem eller kommer på naturskole.

Når de bliver ældre står ungdoms- efter- og højskolerne klar med tilbud om såkaldt friluftsliv.

En industri af naturpædagoger, friluftsuddannelser, adventure- og actionfirmaer mm. er vokset frem i forsøget på at hjælpe folk til friluftsoplevelser, som de tilsyneladende ikke længere føler, at de kan skaffe selv.

Jeg kender f.eks. naturvejledere, som jævnlige har flere hundrede mennesker på tur ad gangen!

De friluftsoplevelser, som har haft størst betydning for mig, stammer fra ture, hvor jeg var alene (eller højst 2) afsted og, hvor jeg derfor selv havde både indflydelse og ansvar.

Den slags levnes der ikke meget plads til i det tilrettelagte "friluftsliv", og det bliver for alvor problematisk, når den tilrettelagte oplevelse bliver reglen mere end undtagelsen.

Børn og unge lærer dermed indirekte, at det er ualmindeligt og farligt at være ude og, at det kræver særlige kundskaber, udstyr, tilrettelægning og "eksperter".

Jeg føler for de børn (og voksne), som dermed går glip af eventyret ved at være ude.

En diskussion om disse spørgsmål forekommer påtrængende nødvendig, selv om den vanskeliggøres af de mange aktører, som til enhver tid vil forsvare nødvendigheden af og behovet for det, de gør.

Et tredje problem er tivoliseringen.

Jeg bliver jævnligt kontaktet af folk, der gerne vil på Mont Blanc.

Jeg prøver at forklare, at bjerget måske ikke opleves så fantastisk med 50 mennesker på toppen, som der jo kan være på en "god" dag.

Jeg tænker på de titusindvis af andre bjerge, som kan give oplevelser af skønhed og storhed men opgiver at forklare.

Jeg tænker på mediernes ansvar for denne ensidighed.

Ind imellem ringer journalister, der vil vide noget om den dødsdrift, som de mener, at alle klatrere har. Deres interesse forsvinder som regel hurtigt, når jeg forklarer, at der næppe findes nogen særlig dødsdrift blandt klatrere.

Det kan ligeledes forekomme bekymrende, at medierne ukritisk stiller op, hver gang en dansker har sparet op til en chartertur til Everest.

Hvad er der så vigtigt ved højest, størst og først?

Hvad skal disse idrætsbegreber i en debat om friluftsliv?

Lad os i stedet skabe en debat om mediernes kendskab til og interesse for området, så vi kan være med til at flytte fokus fra ligegyldige charterture til et mere meningsfyldt friluftsliv.

Det er vigtigt, at kvalitetsudvikling og debat om disse spørgsmål ikke alene bliver for "eksperter".

En meningsfuld debat, må nødvendigvis involvere både unge og mere erfarne friluftsfolk.

Da mange af de unge ikke føler, at de passer ind i hverken klubber eller spejderforeninger, ligger der derfor en stor udfordring i at skabe rammer for debatten.

Løser vi ikke denne opgave, forstummes friluftskulturen til det meningsløse, og vi vil i løbet af forbavsende få år opleve, at velmenende embedsmænd og pædagoger m.fl. uden selv at forstå det, har institutionaliseret og prostitueret både landskaberne og friluftslivet ihjel.

Med dette håber jeg at have gjort opmærksom på vigtigheden af, at vi tager aktivt stilling og ikke mindst af, at vi handler derefter.

Christian Almer

Baggrund:

Christian Almer har i 27 år været stærkt optaget af friluftsliv og har i 25 år klatret aktivt over det meste af Europa, i Sverige, Norge og på Grønland.

De seneste 12 år har han på fuld tid været leder af Klatre-Centeret på Bornholm.

Artiklen har været trykt i Adventure World # 34, 2001

